

Солоспів

Культурно-мистецький часопис кафедри сольного співу
Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка

№ 1 (11), січень-лютий-березень 2013 року

Тож 7 лютого 2013 року львівські меломани мали можливість насолодитися прекрасними звуковими барвами у Актівому залі Львівського національного університету імені Івана Франка, де відбулася цікава мистецька акція, що стала яскравим свідченням культурного діалогу.

Цього разу слухачській аудиторії було представлено цікавий та різноманітний репертуар, більшість якого – сучасна музика – твори італійських і польських композиторів (за винятком «Коронаційної меси» для солістів, хору та оркестру В.А. Моцарта, написаної у 1779 році, що у концерті виконала роль коди).

Отож, програма концерту, що складалася з двох відділів, була ретельно підібрана і виявилася цікавою та своєрідною.

У **першому** відділі прозвучали:

1. Концерт для скрипки з оркестром Фердинандо Надзаро (2012).

2. «Псалом 22» для хору акапела Еви Сачко.

3. «Ave Maria» для хору акапела Андреа Боккадорро

4. «De Profundis» («З глибин») Андреа ді Паоло.

Другий відділ складала такі твори:

1. Картина друга. Караваджо – «Зняття з хреста» ("Deposizione di Cristo") для сопрано, хору та оркестру Фердинандо Надзаро

2. «Останні сім слів Христа на Хресті» - Ораторія для баса, хору та оркестру Фердинандо Надзаро

3. «Коронаційна меса» для солістів, хору та оркестру Fw 317 C-dur В.А. Моцарта.

Виконавський склад був

ДІАЛОГ КУЛЬТУР

Спілкування митців та виконавців – представників різних європейських культур – на рівні спільних мистецьких проектів, особливо останнім часом, набуває щораз більших обертів. Особливо приємним та показовим є той факт, що до таких творчих акцій залучаються студенти вокального факультету нашої Академії.

представлений українськими ті італійськими музикантами і співаками. З великим успіхом виступили українські виконавці – Лілія Гратило (скрипка), Адріана Чучман та Анна Шумаріна (сопрано), Ксенія Бахрідіно-

колективи справді постаралися.

Безумовно, «родзинкою» концерту стали твори композитора і диригента в одній особі – Фердинандо Надзаро, широке творче амплу якого змусило

ва (мецо-сопрано), Олег Лановий (тенор), Андрій Панасюк (бас) та італійський співак Франческо Паоло де Мартіно (бас). У концерті також взяли участь Галицький камерний академічний хор (диригент народний артист України В.Яциняк) та оркестр Львівської філармонії. Щоб виконати як сучасні композиції, так і безсмертну музику В.А.Моцарта, ці два

згадати про універсалізм митців доби Бароко. Його Концерт для скрипки з оркестром, написаний 2012 року, виконав роль інтради і надав усьому творчому заходу характеру урочистої мистецької акції.

З ентузіазмом слухачі сприйняли решту програми, в основному, релігійні за змістом твори. Це «Псалом 22» для хору акапела

Еви Скачко, «Ave Maria» для хору акапела Андреа Боккадорро, «De Profundis» Андреа ді Паоло. У другому відділі концерту цікаве враження справили два твори Фердинандо Надзаро: «Зняття з хреста» ("Deposizione di Cristo") для сопрано, хору та оркестру і Ораторія для баса, хору та оркестру «Останні сім слів Христа на Хресті».

Для виконавців така творча співпраця виявилася дуже результативною та плідною. Адже інтерпретувати твір у присутності його автора, до того ж, під його батуту – завдання не з легких. Проте, вони успішно справилися зі всіма вимогами митця, про що свідчила як позитивна реакція задоволених слухачів, так і схвальна оцінка самого маестро Ф.Надзаро.

Хочеться побажати, щоб таких мистецьких імпрез у Львові було якомога більше і щоб наші студенти ставали їх активними учасниками. Думаємо, що, з одного боку, такі концерти є запорукою формування у слухачів доброго музичного смаку, а з іншого – справжньою школою шліфування виконавської майстерності.

**Людмила БОЖКО,
народна артистка
України,
завідувач кафедри
сольного співу**

ВОНИ БУЛИ ТВОРЦЯМИ ГАЛИЦЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Нариси про життя і творчість двох видатних українських галицьких митців Остапа Нижанківського та Василя Барвінського, присвячені їх ювілейним датам, пропонує професор кафедри сольного співу Мирослава ЛОГОЙДА.

Про Остапа Нижанківського ще раз ... (До 150-річчя від дня народження)

Господь направляє стопи чоловіка, і путь його
вельми пожадана для нього. *Псалом 36, стих 23.*

Пожаданим був шлях Остапа Нижанківського, галицького композитора, щедро обдарованого музиканта, диригента, дослідника фольклору, педагога, організатора музичного життя й активного діяча на теренах Галичини на зламі XIX-XX ст. 24 січня минає 150 років від дня народження цього глибоко свідомого патріота, палкого пропагандиста українського музичного мистецтва і добродійного священнослужителя.

Народився О.Нижанківський у родині отця Осипа Нижанківського та Олени Бачинської, доньки адвоката у Стрию. Початкову школу Остап закінчив у Дулібах, відтак – молодшу гімназію у Стрию. Навчання він продовжив у Дрогобицькій гімназії.

Священнічі родини були осередками галицької інтелігенції, в яких виховання дітей базувалося не тільки на отриманні всебічної освіти. Велика увага приділялася формуванню особистості й усвідомленню патріотичної національної приналежності. Ці настрої були близькі юнакові, хвилювали його й спонукали до активних дій. Він бере участь у таємному відміністрації гімназії вшануванні пам'яті Т.Шевченка. З'являється стрімке захоплення музикою, малюванням, виникають перші композиторські спроби – невибагливі аматорські пісні. Запальний юнацький

характер, нестримний патріотичний порив призводять до гострого конфлікту гімназиста шостого класу з професором-москвофілом І.Гошовським. Дисциплінарне покарання для юнака виявилось суворим: він змушений покинути навчання і відбутися трирічну військову службу у Львові. Наполягання батька зосередитись на військовій кар'єрі зустріли категоричний супротив сина. Не зламали його батькові погрози залишити Остапа без будь-якої матеріальної підтримки. Отож він власними силами закінчує Львівську академічну гімназію. Це був період, коли бурхливий вир музичного життя підхопив і остаточно полонив юнака. Він організовує і керує студентськими хорами. Чисельні концерти організованого ним хорошого колективу «Артистичні мандри» під його ж батутою відбувалися у різних містах Галичини, викликаючи захоплення та піднімаючи патріотичний дух чисельної публіки. Учасниками хору були учні гімназії й студенти університету. Цей колектив став предтечею новоство-

реного «Львівського Бояну» (1881р.). Завзято пише хорю композиції («Гуляли», «З округів» тощо), солоспіву, які відразу отримують позитивні відгуки, зокрема,

серед молоді.

Значний вплив на формування молодого композитора мали його знайомства з І.Франком, А.Вахнянином, Ф.Колессою та іншими представниками передової галицької інтелігенції. Не оминає він громадсько-культурного життя Львова: з такими ж, як він, друзями-ентузіастами засновує перше в Галичині нотне видавництво «Бібліотека музикальна» (1885р.). Тут друкуються твори П.Ніщинського, М.Лисенка, галицьких композиторів.

Через відкрито національні прояви О.Нижанківському не вдається уникнути переслідувань і він

змушений виїхати до Стрия. Проте його кипучий темперамент не заспокоюється. Він зв'язується з місцевими гімназистами, очолює хор, ініціює курси музичної грамоти. Його пристрасна самовідданість улюбленій справі, невичерпна енергія заворожували всіх, хто мав можливість з ним спілкуватися.

Після повернення у 1887р. до Львова О.Нижанківський організовує поїздки гімназійного хору на Поділля, Буковину, пропагуючи українську пісню. Натхненником його композиторських амбіцій стає доволі інтенсивне листування з М.Лисенком. Нижанківським оволодіває нестримне бажання поїхати до Києва і навчатися у великого композитора. Та брак коштів і безперспективність професії композитора, музиканта в Галичині розвіяли його жагучі мрії. Тому в 1888р. він закінчує Львівську духовну семінарію і отримує парафію у с. Завадів. Сан священника зобов'язував до відповідного способу життя. Та композиторські поривання ніщо не могло зупинити: він пише хорю цикл «Колядки», літургійні твори, солоспіву, інструментальну музику. У 1891р. складає збірник «Пісні народів».

Непереборне бажання бути постійно з музикою спонукало О.Нижанківського поїхати до Праги й екстерном скласти перед державною комісією іспит з музики на звання вчителя співу. Таким чином він стає учителем музики у Львівській учительській семінарії (1896-1899 рр.).

Однак матеріальна скрута, постійне переслідування адміністрації за відкрито націоналістичні прояви стають вирішальними чинниками, через які О.Нижанківський вимушений прийняти парафію на Поділлі у с. Довжанка, а відтак у с. Качанівка. Протягом цього трирічного періоду молода сім'я переживає найважчі часи матеріальної

Продовження на 3 стор.

скрути і без будь-яких можливостей творчої праці для самого композитора.

Відродженню власної особистості сприяє повернення у 1900 р. О.Нижанківського на Стрийщину у с. Завадів. Він активно включається у культурне й громадсько-політичне життя краю, керує «Провісью», займається господарською діяльністю, стає ініціатором побудови «Народного дому» в Стрию. У 1904 р. в урочистостях вшанування творчої діяльності М.Лисенка О.Нижанківському випала визначна місія прийняти на себе керівництво зведеними галицькими «Боянами». Заручившись підтримкою І.Франка, з яким він був у постійному контакті, у 1907 р. Нижанківський видає «Русько-український співаник», керує Стрийським «Бояном».

Смерть М.Лисенка у 1912 р. відгукнулася хвилею суму і в Галичині. Офіційним представником від

Західної України було відраджено до Києва на похоронну церемонію саме О.Нижанківського. Його палка і патріотична промова на урочистій панахиді справила велике враження і викликала вельми позитивні відгуки.

Плідна творча діяльність не переривалася ні на мить. Сумлінно виконуючи свої обов'язки священика, він, тим не менше, активно включався у суспільну, господарську чи громадську працю регіону. Дім отця Нижанківського завжди був наповнений людьми, які знаходили тут крім щирої гостинності, ще і мудрі поради, вирішували актуальні важливі проблеми особистого чи суспільного характеру. Цей дім гостинно приймав І.Франка, С.Крушельницьку, М.Волошина, Д.Січинського, С.Людкевича, Я.Ярославенка та інших достойників. Тут виникали ідеї національного відродження Галичини, адже саме в цей час полі-

тична ситуація різко погіршилася. Заволодівши Західними теренами, поляки запроваджували свій репресивний режим, жорстоко карали за вільнодумство та будь-які прояви українського національного характеру. О.Нижанківський був відомою особистістю, палким патріотом українського народу, який постійно створював великі проблеми панівним політичним режимам. Адже його магнетичний вплив на оточуючих, зокрема, на молодь, був безмежним. Через свою популярність і вплив на оточення О.Нижанківський дратував представників польського уряду, весь час знаходився під пильним спостереженням. Щоб врешті позбутися цієї небезпечної людини, 22 травня 1919 р. польські жандарми схопили його і без жодних судових обвинувачень розстріляли. Похований О.Нижанківський у Стрию на місцевому кладовищі.

Не всі солоспіви композитора збереглися, однак його ім'я увіковічили кращі зразки в цьому жанрі: «Минули літа молодії» (сл. Т.Шевченка), «О, не забудь» (сл. В.Масляка), «Веріться сни мої прекрасні» (сл. О.Бобикевича), «Ах, де ж той цвіт» (сл. В.Масляка), «І молилася я» (сл. О.Кониського), «Не видавай мене замуж» (сл. І.Іванціва) та інші. Видатні українські співаки, зокрема О.Мишуга, С.Крушельницька, включали їх у свої концертні програми.

У підготовці цього нарису використовувалися праці відомих українських митців, дослідників, теоретиків С.Людкевича, В.Барвінського, Р.Совяка, Л.Кияновської, Ю.Булки, В.Витвицького. Саме завдяки їх скрупульозним дослідницьким працям утверджується наша національна історична свідомість і віра, що живить і надихає сучасників включатися у дослідницький глибинний процес.

Василь Барвінський – майстер солоспіву (До 125-річчя від дня народження)

20 лютого виповнюється 125 років від дня народження видатного українського композитора та піаніста Василя Барвінського, багатолітнього директора Вищого Музичного інституту ім. М.Лисенка – Львівської державної консерваторії ім. М.В.Лисенка.

Серед відомих українських просвітителів кінця XIX ст. в Галичині виділяється родина Барвінських. Олександр Барвінський – відомий просвітянин Тернопільщини – наполегливо працював над впровадженням української мови у початкові та середні школи, видавав підручники літератури, історії, сприяв періодичним виданням. Як посол до австрійського сейму наполегливо відстоював права українців.

20 лютого 1888 р. у родині Олександра Барвінсько-

го народився син Василь. Невдовзі сім'я переїжджає до Львова. Перші музичні знання хлопчик отримує від матері Євгенії, піаністки, співачки, активної діячки музичного життя. Професійне музичне навчання Василя розпочалося у 1896 р. у Львівській консерваторії. Після закінчення гімназії у 1906 р. юнак стає студентом юридичного факультету Львівського університету. Однак через рік виїжджає до Праги й успішно складає іспити на філософський факультет Празького університету. Тут він відвідує лекції відомих музикознавців, поринає у вир мистецького життя міста. У 1908-1914 рр. юнак значну увагу приділяє навчанню композиції у професора В.Новака, учня А.Дворжака, який спрямовує його на реалістичний музичний шлях,

акцентуючи на основне значення української народної пісні та використання її мелодичної основи у власних композиціях.

Празький період для молодого Барвінського позначився власними творами для фортепіано, скрипки та творами для камерно-інструментального ансамблю, а також низкою обробок українських пісень і двома солоспівами на тексти Б.Лепкого – «Вечором в хаті» та «В лісі» (1910 р.). Вже у першому творі він виявляє самобутні риси композиторського письма, відтворюючи у вокальній партії та супроводі психологічний стан змісту вірша оригінальними засобами. Перед співаком постає першочергове завдання виконавського плану при застосуванні відповідних тембральних барв, динамічних градацій

тощо. У романсі «В лісі» молодий композитор застосує певні імпресіоністичні засоби, що на той час в українській вокальній музиці було новітнім.

У 1911 р. В.Барвінський успішно складає державний іспит з фортепіано і, як талановитий піаніст-виконавець, виступає із сольними концертами.

У 1915 р. він вимушений покинути бурхливе життя, що вирувало у Празі й негайно повернутися до Львова. Не тільки для молодого музиканта, композитора, відомого на той час митця настала важлива подія, але і для всієї Галичини. Він стає директором Вищого Музичного інституту ім. М.Лисенка терміново замінивши на цій посаді С.Людкевича, якого призвано на фронт. Протягом 33-х років, які б назви не змінювали одна одну, незмінним очільником Львівської консерваторії залишався В.Барвінський. Уміло виконуючи адміністра-

Продовження на 4 стор.

тивні обов'язки керівника Вищого музичного закладу, він викладає теоретичні дисципліни, як піаніст продовжує активно концертувати, пропагуючи і популяризуючи українську музику, свої композиції, пише статті, рецензії.

Плідними для композитора стають 20-ті роки. Творами різного жанру – для фортепіано, скрипки, віолончелі, для хору, обробки народних пісень – В.Барвінський намагається заповнити скромну галицьку музичну нішу. У творчій біографії композитора 1923 р. став справжнім вибухом у написанні основної кількості солоспівів. Твори «Ой, поля, ви поля» (сл. О.Кониського), «Пісня пісень» (сл. В.Маслова-Стокіза для сопрано, скрипки та фортепіано), «Ой люлі, люлі» (сл. Т.Шевченка) були написані на особисте замовлення оперної співачки О.Любич-Парахоняк, яка прагнула збагатити свій концертний репертуар. Всі ці солоспіви суттєво відрізняються один від одного не тільки різним поетичним змістом, але у відповідності до фабули тексту композитор застосовує зовсім відмінні засоби музичної мови, ладово-гармонійну основу, тональні відхилення, ілюстративний колорит акомпаненту.

Власним дітям присвятив В.Барвінський «Коліскову» (сл. Г.Чупринки), яку також залюбки виконувала О.Любич-Парахоняк. Найбільш характерним – у розумінні традиційного романсу – є твір «У мене був коханий, рідний край» (сл. Г.Гайне). Це цілісна вокальна мініатюра, в якій поєднані речитативність з мелодикою, викладеною на своєрідну гармонійну основу. Зворушливо правдиво й сердечно звучить солоспів «Щаслива будь» (сл. Б.Лепкого), написаний на замовлення оперного співака М.Маслюка-Мартіні. Пісня «Ой сумна, сумна темна ніченька» (в основі сербська народна пісня) поповнила концертний репер-

туар співачки О.П'ясецької. Виконавці відчували невідчужу чарівність камерних творів композитора і, включаючи їх до свого репертуару, примножуючи свою популярність і пропагуючи творіння В.Барвінського.

У 1933 р. сольна вокальна бібліотечка поповни-

**Василь
Барвінський**

ся ще трьома прекрасними творами. Це – солоспіви «Ноктюрн», «Сонет» та «Псалом Давида» у супроводі симфонічного оркестру, для яких є оригінальний, написаний композитором, фортепіанний акомпанемент. Партитури перших двох збереглися, для третього, на жаль, оркестровка загублена. «Ноктюрн», який відомий під назвою «Місяцюкнязю», – це неймовірно захоплюючий, чарівний твір, музика якого не може залишити байдужою найсуворішого скептика. Слова поезії І.Франка, що змальовують атмосферу ночі, отримали своє осяяння у музиці В.Барвінського. Уважно аналізуючи часті вказівки композитора у нотному тексті твору, виникає чітке усвідомлення, якого тембрального забарвлення в акомпанементі вимагає автор у кожному епізоді. Адже звучання оркестрового супроводу з використанням різних музичних інструмен-

тів симфонічного оркестру, і, головне, застосування їх тембральних, динамічних, шумових ефектів могло задовольнити витончену, поетичну душу композитора. Фортепіано ж обмежене палітрою оркестрових барв. Однак, піаніст-професіонал, тонкий музикант за дотри-

ця композиція для голосу і фортепіано була написана ще молодим тоді композитором (1918 р.) на пропозицію його батька. Проте у 30-х роках В.Барвінський повертається до нього, робить оркестровку в іншій тональності спеціально для співака М.Голинського. Глибокий за змістом, величний за музичним втіленням «Псалом Давида» розкриває ще один бік вокального трактування слова, застосовуючи принцип монологу, як найбільш вагомої форми виразу духовного тексту. У 1933 р. В.Барвінський робить чарівні обробки двох лемківських народних пісень: «Полетів би-м на край світу» та «Не піду я за Яська» для голосу, скрипки і фортепіано. Характерна гармонійно-ладова основа, використання синкопованих, танцювальних засобів, зміщених акцентів, використання регіонального мовного тексту створюють колористичні, автентичні побутові картини Лемківщини, однак з невимовним музичним чаром власної композиторської трансформації.

У 1937-1939 рр. В.Барвінський інтенсивно працює, друкує власні статті, музикознавчі праці, є членом редколегії журналу «Українська музика», читає лекції у Києві, Празі. Така активна й наполеглива діяльність композитора – просвітителя була свідомо спрямована на підвищення цінностей української культури, її значення у панівному польському середовищі.

З приходом радянської влади у 1939 р. В.Барвінський залишається бути керівником Львівської державної консерваторії. Його висока культура, тактовність і повага до людей сприяли злагожденій праці вищого навчального закладу в багатонаціональному колективі викладачів та студентів. Він обирається головою Львівського відділення Спілки радянських композиторів України, а відтак

мання усіх вказівок може стати достойним партнером професійному співакові. Вокальна партія впливає з народної пісенної основи, мелодійна, мальовнича, органічно зливається з текстом поезії. Цей твір можна справедливо віднести до кращих зразків української вокальної лірики.

Захоплення Франковою поезією стало призвідником написання ще однієї вокальної перлини. Це – «Сонет» на вірш «Благословенна будь» для високого голосу. За визначенням С.Павлишин «...він є гімном на честь пісні». Ліричний, величавий у єдиному захопленому пориві «Сонет» звеличує і талант самого композитора. Віддаючи свій творчий уклін Пісні, В.Барвінський у цьому творі виплеснув весь свій ліричний всеохоплюючий дар.

Третім вокально-симфонічним полотном став «Псалом Давида» в українському перекладі П.Куліша.

– депутатом Львівської обласної ради.

В часи німецької окупації 1941-1944 рр. консерваторія продовжувала працювати під незмінним керівництвом талановитого, стійкого і мужнього директора В.Барвінського. Завдяки його кмітливості та мудрій стратегії вдалося уникнути вивозу до Німеччини консерваторського інструментарію, а головне, безцінної нотної бібліотеки з величезною кількістю рукописних творів.

З поверненням радянської влади В.Барвінський залишається на директорській посаді і як депутат обласної ради використовує своє становище для допомоги переслідуванню так званім «політично не на-

дійним», в основному українській місцевій інтелігенції. Одночасно сповнений надій, віри та натхнення, він не залишає творчого процесу, пише вокально-хорові та симфонічні твори.

І ось, пройшовши такий славетний шлях, працювавши 33 роки незмінним директором відомої консерваторії, що безупинно функціонує при різних політичних устроях, у 1948 р. В.Барвінського заарештовують у Києві і відправляють на заслання у Мордовію на цілих 10 років. Уся його композиторська, публіцистична, теоретична спадщина підлягає повному знищенню. Навіть пошепки його ім'я заборонялося вимовляти... А він, навіть «там», у далеких глухих

краях, не залишав того, що було його «життям» упродовж всього життя: навчає музики усіх, хто мав до цього бажання, організовує самодіяльність, працює над обробками народних пісень. У 1957 р. пише останні три солоспіви, обравши поезію Лесі Українки – «Я засну», «Надія», «Знов весна».

До Львова В.Барвінський повернувся у 1958 році. Хворий і нужденний, та з духом незламним, він старається по пам'яті відтворювати свої знищені творіння. Відновлює контакти, спілкується з тими, хто його не чурався. Допомогає консультаціями молодим педагогам, студентам...

Та час земного буття цієї дивовижної людини, наділеної могутнім духом му-

дрості і доброти, любові та справедливості йшов до завершення. 9 червня 1963 р. Львів прощався з В.Барвінським.

Насмішкою долі стала реабілітація композитора у 1964 році. Та це відразу дало оптимістичний поштовх мистецькій спільноті Львова до початку відновлення імені композитора та активних пошуків уцілілого творчого надбання. Для нас, нащадків, є святим обов'язком не дати згаснути священному вогню творчого спадку В.Барвінського. Низький уклін і вічна шана Тобі, Велична Людино!

Мирослава ЛОГОЙДА,
професор

ДАНИНА ШАНИ, ВДЯЧНОСТІ І ПАМ'ЯТІ ВАСИЛЕВІ БАРВІНСЬКОМУ

Осмислюючи вагомість та всеохопленість вшанування пам'яті митця, згадуємо слова Михайла Грушевського: «...події, що по короткім часі, мають виключно історичне, сказати б, антикваричне значення, що служать вихідною точкою для дальших поколінь, на довгий час створюють для них цілком нові обставини життя, виносять на верх змагання й ідеї, що стають боєвим прапором для віків, святощами для одних і страхом для других».

Відійшовши у Вічність у червні 1963 року, Василь Барвінський продовжує жити, звучати у часі сьогодення. Камерно інструментальні та вокальні полотна у виконанні професорів і студентів Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка, вищого навчального музичного закладу, директором якого Василь Барвінський був упродовж 33 років (від 1915 до 1939 Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка, далі від 1939

Урочиста Академія з нагоди 125-х роковин від дня народження Василя Барвінського (1988-1963), що відбулася лютневого вечора 2013 року в концертній залі ім. Станіслава Людкевича Львівської філармонії, з огляду на вагомість вшанування величних дат, зайняла чільне місце в культурно-мистецькому просторі Галичини.

до 1948 Львівської державної консерваторії) висвітлювали грані його композиторського обдарування. Кожен, хто мав нагоду побувати на концерті, не міг не відзначити, наскільки природно, невимушено, гранично щиро звучала музика українського майстра – і певно не лише від надмірності його таланту, чи то прекрасної освіти, бо навчався наш краєнин у Львівській та Празькій консерваторіях, а також у Львівському університеті (юридичний факультет) та Празькому університеті (філософський факультет), чи то активної сподвижницької праці у царині музичного мистецтва, – а насамперед певно таки, від чесності перед самим собою і перед світом.

Остеронь вшанування ювілейної дати не залиши-

лися і музикознавці України: С.Павлишин, Л.Кияновська, Н.Кашкадамова, І.Строй, Л.Назар, Н.Дика, В.Андрієвська, З.Юзюк, Н.Завісько, Н.Пилатюк, О.Рудакевич (Львів), О.Смоляк, І.Шульбевська (Тернопіль), В. Грабовський (Дрогобич) О. Драгоморецька, М.Кулиняк (Київ), О.Парів, Р. Варнава (Рівне), присвятивши цій події Всеукраїнську наукову конференцію «Василь Барвінський в українській і світовій культурі», що відбулася 27 лютого 2013 року у ЛНМА ім. М. Лисенка.

Урочиста Академія – це данина шани, вдячності і пам'яті, свідчення вагомості постаті Мистця у сучасному вимірі. Велич і, водночас, трагізм доленосних фактів з життя, діяльності, творчості Василя Барвінського, висвітлені професо-

ром Любов Кияновською у вступному слові Урочистої Академії, не могли залишити нікого байдужими: правда обпікала розум, думки і душі присутніх... З перших звуків Прелюдії для фортепіано Василя Барвінського (а в концерті було озвучено чотири прелюдії: F-dur, Fis-dur, b-moll, Cis-dur) у виконанні Заслуженої артистки України Оксани Рапіти концертний зал оповила дивовижна атмосфера спокою і благодаті, яка не переривалася аж до кінця вечора. Чуйне розуміння і глибоке художньо-образне відтворення піаністикою музики композитора-лірика прослідковувалося на всіх рівнях: звуковидобування, гнучкості голосоведення, багатоплановості мело-

Продовження на 6 стор.

дики, співучому звучанні інструменту. Слухачів не покидало відчуття «присутності» в концерті самого автора «світлу постать котрого, – за твердженням Ксенії Колесси, – можна було часто бачити під час концертів незмінно на балконі великої концертної зали». Мистецьке «крredo» В.Барвінського «проспівай» співзвучне з настроєвістю, породженою пастельністю звучання фортепіанної музики композитора в інтерпретації Оксани Рапіти: такої милої і близької, рідної серцю кожного галичанина.

Мистецький ряд програми Урочистої Академії продовжили інтерпретації камерно-вокальних полотен галицького майстра у виконанні студентської молоді. «Витончений лірик Барвінський найкраще висловив себе у камерному жанрі і фактично створив новітні основи української музики у цій ділянці» (С. Павлишин).

Відтворюючи широку палітру емоційних переживань у творі «Місяцю, князю» В.Барвінського на сл. Івана Франка, Ксенія Бахрідінова та концертмейстер Любомира Пашук тримали у напрузі слухачку аудиторію, активізуючи її уяву. Артистизм та вміння сприяли відтворенню градацій почуттів і настроєності: настроєності, туги, смутку, моментів душевного поривання, які щораз перепліталися в розвиненій канві тематизму твору.

У солоспіві В.Барвінського «Вечером в хаті» на сл. Богдана Лепкого Назар Тацішин та концертмейстер Олена Аливаєва зуміли відтворити перед слухачами атмосферу самотності, переповненої внутрішніми душевними переживаннями і болем, настороженістю і смутком.

Виконання яскравого взірця особистісної лірики В.Барвінського «Щаслива будь» на сл. Богдана Лепкого Дмитром Кальмучиним та концертмейстером Лесею Лемех ще раз засвідчили, наскільки чутливо

композитор – «лірик з душею романтика» (С. Павлишин) – реагував на особливості поетики і відтворював її в музиці.

Усвідомлюючи трагізм свого життя, оскільки, і в часі 1948 року, і після повернення із заслання Василь Барвінський зазнавав утисків, отримував удари від сучасників, котрих він мав за

друзів і довіряв їм, – «понад 40 років було заборонено згадувати навіть його ім'я» (С. Павлишин), – він все ж продовжував творити, відновлювати по пам'яті втрачені полотна, спілкуватися з молоддю, жити долею українського мистецтва, дбаючи про її майбутнє.

Особливий резонанс у концертній програмі цьогорічної Урочистої Академії здобув Секстет В.Барвінського в інтерпретації камерно-інструментального ансамблю у складі: М.Драган (фортепіано), Н.Пилатюк (скрипка), В.Заціха (скрипка), Ю.Жук (аль), Т.Менцінський (віолончель), О.Лучанко (контрабас). Присвячений (в цілому) пам'яті М.Лисенка, твір вирізняється «кра-

сою тематизму й цілісністю його розробки, глибиною і своєрідністю вираження народно-національних рис, нарешті, майстерністю використання ансамблю» (С. Павлишин). Однак, доля Секстету залишається вражаючою: над твором композитор розпочав працювати ще напередодні першої світової війни, а згодом

боту, окрім 20-30 тактів, дописаних мною на підставі чорновиків автора» (С. Людкевич). Виконання Секстету (Варіації на власну тему – це б варіації) для фортепіано, двох скрипок, альту, віолончелі та контрабасу у концертній програмі цьогорічної Урочистої Академії щораз зачаровували слухачку аудиторію вмінням музикантів змальовувати панораму барвистості мелодики і гармонії, вцент переповненої духом української народної музики (від ліричних, епічних до жартивлівих, гумористичних), що «особливо відчувається в темі і таких варіаціях, як «Лірницька пісня», «Думка» (присвячена пам'яті моєї матері), і «Фіналі», що є, так сказати б, стилізованою коломийкою», – за словами самого В.Барвінського.

На завершення концерту прозвучала «Молитва» у виконанні Львівського Камерного Оркестру «Академія» (Мистецький керівник і диригент Мирослав Скорик, керівник і концертмейстер Артур Микитка) під орудою диригента Ігора Пилатюка.

Інтерпретації творів, виконаних у концертному вечорі Урочистої Академії, подивлялися слухачку аудиторію продуманістю драматургії, зрілістю, і, водночас, полонили багатством тембральної палітри камерної гри та співу. Музиканти, сягаючи глибин одкровення, полонили шанувальників чуттєвістю, вишуканістю і красою сольного та ансамблевого звучання, ще раз підтверджуючи думку самого В.Барвінського: «... у нас взагалі стільки талановитої музичної молоді, що могли б вскорі надігнати те, в чому ми, в порівнянні з іншими націями, відставали головним чином із-за відсутності відповідних умов для розвитку талантів».

**Ніна ДИКА,
кандидат
мистецтвознавства,
доцент
ЛНМА імені М. Лисенка**

Досвід педагогічної роботи автора статті підказує, що у вокальній виконавській практиці проблема слова у співі стоїть досить гостро, особливо тепер, коли сучасна міжнародна традиція та світовий виконавський досвід орієнтують співака на спів мовою оригіналу, що потребує оволодіння специфікою співу іноземними мовами. Але й під час виконання українською

ти, не заглиблюючись у зміст того, що він виконує, не відтворюючи образно-емоційний зміст музики. Формальний спів, нехтування синтаксисом словесної фрази призводить до того, що в деяких словосполученнях можуть виникати нісенітниці.

Наприклад, у партії Ша-

отрадный», «Фонтан любви, фонтан печальный! И я твой мрамор вопрошал; хвалу стране прочел я дальней». Чутливе вухо вловить порушення рими та невідповідність стилю автора. Співаки повинні знати правила старої орфографії та вимови (від них пушкінські рими: «при луне – мне – оне»). У

кожному звукові (особливо це стосується приголосних). Підбір приголосних може підсилювати емоційний характер висловлювання, надавати звучанню таємничості, зловісності або ж радісної вричності. Наприклад, у монолозі Бориса Годунова є така фраза: «Какой-то трепет тайный, все ждет чего-то» (атмосферу тривоги створює повторення звуку «т», який під-

І ЗНОВУ ПРО СЛОВО...

(до питання про фонетичну інтерпретацію російської мови у вокальній музиці)

Вокальна музика є мистецтвом синтетичним, в якому насамперед поєднується музика і слово. Тому немає необхідності переконувати, наскільки великим є значення слова в галузі вокального виконавства. Адже для того, щоб співак міг донести до слухача зміст виконаного твору, він повинен однаково майстерно володіти як належною звуковою палітрою свого голосу, так і художньою виразністю слова. У міру свого таланту й ступеня володіння технікою співу і мови йому необхідно створити яскраві та незабутні художні образи.

чи російською мовами часто виникають певні труднощі. Звичайно, для цього необхідно здобувати відповідні знання законів орфоєпії, а також сумлінно опрацювати поетичні тексти, працюючи над вірною вимовою.

Видатний співак нашого часу Лучано Паваротті, який досконало володів вокалом, в одному з інтерв'ю зауважив: «...Потрібно дуже багато працювати над доброю вимовою. І не просто працювати, а працювати в поті чола, подібно до підневільного раба, до тих пір, поки не з'явиться необхідний автоматизм, та співаку вже не треба буде думати про дикцію та хвилюватися про неї» (Музыкальная жизнь. – 1986. – № 16. – С.18).

Проте робота над словом для деяких співаків іноді залишається на рівні ремісництва. Можна довести мовний апарат до віртуозної гнучкості, рухливості, домогтися бездоганної дикції, вільності володіння словом, але, якщо все це не пов'язане зі змістом тексту, його емоційним тонуванням, художніми завданнями, то ефект від всіх вправ буде нульовим.

Вокаліст може співа-

кловитого («Хованщина» М.Мусоргського) є фраза: «А мы живем ноне в похоронках» (тобто приховані). Іноді слово «ноне» звучить як заперечення «но не», що змінює зміст цілої фрази.

А в арії Гремін («Євгеній Онєгін» П.Чайковського) співаки часто нехтують розділовими знаками, не роблять цезур у фразі «И жизнь, и молодость, и счастье», яка, відповідно, починає звучати так: «И жизни молодости счастье».

Важливим є також дотримання співаками стилю того чи іншого автора, норм вимови, які не завжди збігаються з загальноприйнятими. Це стосується, насамперед, питання рими у поетичних творах. Часто вона стає критерієм вимови того чи іншого слова. Часто вокалісти невірно співають пісні на тексти поетів минулих епох, де орфоєпічні норми відрізнялися від сучасних. У романах російських композиторів на пушкінські тексти доводиться чути: «В томлении грусти безнадежной, в тревогах шумной суеты звучал мне долго голос нежный», або «Твоя серебряная пыль меня кропит росой хладной: ах, лейся, лейся, ключ

іншого російського поета О.Толстого слово «благословляю» римується зі словами от «краю и до краю» («Благословляю вас, леса» П.Чайковського), «прелестней» – зі словами «много песней» («Серенада Дон Жуана П.Чайковського»), і саме так необхідно їх вимовляти співакам. В українських соловіах також часто зустрічаються «неправильності». Орфоєпічні норми української літературної мови, викристалізовані, головним чином, на мовних нормах середньо-наддніпрянських діалектів, іноді порушуються через впливи місцевої говірки (південно-західних діалектів), а також під впливом орфографії. Добре знання поетичного першоджерела або лібрето допоможе уникати помилок, які іноді трапляються в текстах оперних клавирів чи солоспівів.

Співаки майже не знають та рідко звертають увагу на важливий художній засіб, яким користується письменники та поети для посилення образно-емоційного впливу на читача і слухача. Це – прийом алітерації, який полягає в тому, що використовується особлива звукова фарба, притаманна

силується шиплячим). Це ж саме відбувається у сцені гадання Марфи («Хованщина» М.Мусоргського): «Души утопшие, души погибшие, тайны познавшие мира подводного». А в пісні Варяжського гостя («Садко» М.Римського-Корсакова) кількарразове повторення звуку «р» створює зовсім інший настрій: це – і картина розбурханого моря, і образ суворого, непохитного волюбного варяга: «О скалы грозные дробятся с ревом волны».

Ідеальна єдність виразного співу та виразного слова, кантилен та декламації, ритму музики та ритму мови була притаманна мистецтву всіх видатних співаків. Серед них одне з перших місць належить Ф.Шаляпіну, який «співав, як розмовляв». Але саме співав, інтонував слово музикально, передавав зміст та значення слова через повнозвучну музичну мову. «Вслуховуючись у Шаляпінське виконання монологу царя Бориса «Достиг я высшей власти», – пише А.Пазовський, – мимоволі задаєш собі питання: декламує артист текст Пушкіна чи співає музику Му-

Продовження на 8 стор.

Традиція проведення майстер-класів продовжується: на сцені Львівської академії – Карло Франческо Алімано

Нагадаємо, що рік тому, координатором спільного мистецького проекту з консерваторією міста (Норвегія) виступив І.Ф.Кушплер, і вже у квітні 2012 року відбувся перший захід у рамках цього проекту: було прийнято іспит з вокалу у випускниці (магістр) цієї консерваторії Лілі Йорстад (педагог – професор К.Ф.Алімано) за участю державної комісії у складі І.Кушплера, В.Дутчака, Л.Божко, М.Логойди та М.Жишкович. Комісія, проаналізувавши виконавсько-артистичні якості випускниці, відзначила належний професійний рівень виступу, а норвезькі колеги високо оцінили співпрацю у цьому об'єднаному проєкті.

Тож не дивно, що продовження творчих контактів знайшло своє втілення у проведенні майстер-класу, який 20 лютого 2013 р. у Великому залі нашої академії відбувся за участю вже знайомого нам і відомого у світі професора консерваторії м.Тромсьо – Карло Франческо Алімано, представленого присутнім завідуючою кафедри Л.Ф.Божко.

Але перш, ніж зосередити увагу на майстер-класі нашого гостя, дозволю собі зробити невеликий екскурс у недалеке минуле кафедри та факультету і згадати про ті цікаві заходи в рамках вищого навчального закладу, які можна сміло вважати додатковим результативним навчання вокалу.

І справді, за останні роки ми мали можливість вже декілька разів приймати у себе відомих майстрів викладацького мистецтва з Європи та Америки. Кожна така зустріч була ініційована професором Ігорем Кушплером. Автори-

Творчі контакти між двома навчальними закладами – Львівською національною музичною академією ім. М.В.Лисенка та Консерваторією міста Тромсьо (Норвегія) знайшли своє логічне продовження!

тетні педагоги співу демонстрували свої найбільш дієві методи, і робота з кожним окремих студентом була спрямована на максимальну результативність.

Зокрема, метод, продемонстрований під час проведення майстер-курсів (травень, 2007 р.) професором, координатором Міжнародної Асоціації педагогів співу (Філадельфія, США) Марвіном Кінзі, наглядно і переконливо продемонстрував декілька способів, за допомогою яких можна у потрібний момент позбутися зайвого хвилювання, від'ємних емоцій, щоб вокаліст зміг швидко внутрішньо перебудуватися, відволіктися, звільнитися, налаштуватися на позитив, отримати творчий тонус.

Із захватом було прийнято майстер-класи (24 і 25 лютого 2011 р.) двох авторитетних педагогів вокалу: Урсули Шьонгальс (Лейпцигська музична академія ім. Ф. Мендельсона-Бартольді), присвячений виключно німецькій камерній музиці доби романтизму, та професора Єжи Артиша з Варшави, що охоплював романтичну європейську камерну музику різних національних шкіл.

Так, професор Урсула Шьонгальс звертала величезну увагу на образний зміст твору. Саме відштовхуючись від нього, можна було по-новому усвідомити і вибудувати кожну окрему вокальну фразу. Особливо акцентувалося на важливості кожного слова у романтичній пісні, бо від цього

го залежить настроєвість і передача вірного звукового відтінку, а також на багатозначності романтичного тексту. Співачка і педагог ще раз переконливо довела, що поетичний текст є особливо тісно пов'язаний з музикою. За її словами, виконавець повинен «вжитися» в образ, стати його частиною і реагувати на найтонші зміни настрою у творі (як у вокальній мелодії, так і в фортепіанній фактурі). Запам'яталися її слова: «Радість лежить в основі будь-якого мистецтва, а надто мистецтва співу».

Професор Єжи Артиш, спираючись на свої величезні теоретичні знання та практичний досвід, був уважним і толерантним до молодих співаків, працював дуже активно, зауваження робив чітко, переконливо, образно і дуже дотепно, що створювало атмосферу доброзичливості й довіри.

Надовго запам'ятається і майстер-клас, проведений 24-26 листопада 2011 р. солісткою Віденської національної опери (Staatsoper), нашою випускницею – Зоряною Кушплер: до кожного студента – учасника майстер-курсу – індивідуальний підхід, добирання влучних слів, порівнянь, прикладів з власного досвіду, за допомогою яких у найдоступніший спосіб було досягнуто необхідне налаштування голосового апарату, відповідне темброве забарвлення, фразування, стильове осмислення і здебільшого з максимальним результатом!

Також і зустріч з мело-терапевтом Луїз Монтелло, яка перебувала в гостях у Львівській музичній академії 29 вересня 2011 р., певною мірою можна назвати майстер-класом: вона продемонструвала досконалий образ практичного психолога з етичної точки зору. Головним питанням, що хвилювало аудиторію, було подолання надмірного страху сцени, його важких наслідків для повноцінної інтерпретації. Лагідна, відкрита до спілкування, приязна, цілковито вільна і невимушена, вона відразу викликала довіру і симпатію, швидко і повністю завоювавши аудиторію. Доступно продемонструвала, яким чином можна викликати у присутніх почуття спокою, радості, полегшення, звільнення від щоденного стресового стану.

Тож майстер-клас професора Алімано став ще одним вагомим доповненням до навчально-педагогічної «колекції», якою у даний час можемо похвалитися. У майстер-класі взяли участь Д.Кліменкова, В.Роздайгора, М.Шрам, Д. Кальмучин, Ю.Григораш, А. Шумаріна. Робота проводилася над інтерпретацією оперних арій італійських композиторів Г.Доніцетті, Дж.Верді, Дж.Пуччіні, зрештою, найбільш улюбленого репертуару наших співаків. Кожен з виконавців був належним чином підготовлений і професор не міг цього не відзначити.

Маєстро Алімано опирався на кращі принципи вокальної методики італійської школи співу. Його слушні поради на кшталт змістовно-виразного слова,

чіткої дикції, високої позиції звуку, глибокого дихання мали лише опосередкований характер. Причому озвучувалися вони у вельми коректний спосіб. Коли студент з якоїсь причини не міг насмілитися виконати завдання, професор з гумором говорив: «Краще померти в спробах, ніж зовсім не спробувати».

Головним же завданням професора було у різний спосіб вплинути на емоційний стан виконавця, звільнити його тіло від непотрібних затисків і водночас мобілізувати для найкращого відтворення звукового образу. Важливішим понад

усе було те, як він це робив! Які жести, рухи, міміку використовував, які емоції підключав, яким згустком своєї енергії впливав на студентів! У жодній методичній праці ми не знайдемо таких описів. Їх просто неможливо передати словами. Може тому наука співу і надалі перебуває здебільшого на емпіричному рівні, бо лише власним прикладом, використовуючи асоціативне мислення, спонукаючи до включення уяви, делікатно розкриваючи психологічний комплекс учня, можемо досягти найкращого результату у роботі з ним.

У будь-якому випадку

кожна зустріч з цікавими особистостями збагачує, а ознайомлення з їхніми вокальними методиками заставляє думати, порівнювати, переконуватися у багатьох відомих чи й невідомих речах, а може й пізнавати ще незвідані глибини людської сутності... Дуже корисним є можливість ознайомлення з особливостями поглядів провідних педагогів та використання їхнього досвіду щодо стильових принципів і напрямків, новаторського підходу до вокальної естетики в діяльності техніки, звукових забарвлень, розуміння стилю тощо.

Майстер-класи мають велике позитивне значення ще й тому, що наші студенти дуже часто чують ті ж самі поради, які пропонують їм їхні педагоги на уроках, але які ще повністю ними не усвідомлюються. І от, почувши їх з інших вуст, вони мають змогу належним чином відреагувати, переосмислити, усвідомити недоліки та вже разом зі своїми педагогами працювати над їх усуненням.

**Мирослава
ЖИШКОВИЧ,
кандидат**

мистецтвознавства

«Чого являєшся мені у сні...»

З такою поетичною назвою 6 березня 2013 року у Малому залі ЛНМА ім. М.В.Лисенка відбувся концерт з вокальних творів Федора Надененка (до 110-річчя від дня народження), де прозвучали 15 кращих романсів композитора, натхненно виконаних студентами вокального факультету класу камерного співу проф. Логойди М.О. Незмінною опорою та чудовою професійною підтримкою став для вокалістів студент III курсу фортепіанного факультету Петро Давибіда (клас концертмейстерства ст. викладача Ксьондзик О.І.), який творчо підійшов до роботи з вокалістами, не жаліючи ні сил, ні часу, бездоганно справився зі складними, фактурно насиченими акомпанементами і зумів легко здолати емоційну напругу цілого концерту.

Принагідно зауважу, що вокальні твори Федора Надененка як монографічний концерт у стінах ЛНМА ім. М.В.Лисенка прозвучали вперше за 50 років.

У цікавому та повчальному вступному слові ст. викладач Ксьондзик О.І. охарактеризувала важливі етапи творчого шляху композитора.

Народився Федір Надененко 26 лютого 1902 року у місті Львові (Курської області). Сім'я була багатодітною: шестеро синів і дві дочки, але батьки, які були людьми розумними і прогресивними, постаралися дати їм усім професійну освіту.

Заняття музикою Федір Надененко почав з трьох років, а вже у 12 років його прийняли в Київську музично-драматичну школу по класу фортепіано і

відразу (!) у випускний клас, по закінченні якої він без жодних проблем вступив до Київської консерваторії. У шістнадцятирічному віці починає одночасно вчитися на історико-філологічному факультеті Київського уні-

верситету. У 1922 році з відзнакою закінчує консерваторію за двома факультетами – композиторським та фортепіанним, а у наступ-

ному році закінчує і університет. З цього моменту почалася його творча діяльність як композитора. Спочатку він стажується в Київському театрі опери та балету як головний концертмейстер і

асистент диригентів І. О. Паліцкіна і А. П. Штейнберга, а потім стає головним хормейстером театру. Одночасно працює старшим редак-

тором державних музичних видавництв України. Понад 40 років Ф.Надененко працював у видавництвах («Мистецтво» та ін), був редактором багатьох творів української музичної класики (в т. ч. 8 томів зібрання творів М. В. Лисенка).

Сучасники Федора Миколайовича відзначали високу культуру, тонкий художній смак, великі знання світової музичної літератури, рідкісну музичну пам'ять.

Хоча у творчому доробку композитора є і вокально-симфонічний твір «Корейська сюїта», кантата для капели бандуристів, хори, п'єси для фортепіано, все-таки вокальна музика займала особливе місце у його творчості. Композитор написав більше ста романсів на вірші О. Пушкіна, М. Лермонтова, Т. Шевченка та інших видатних поетів. Вони відрізняються глибокою щирістю, теплотою, безпосередністю і природністю почуттів. Одним з кращих помічників стала дружина Тетяна Євгенівна, професійна співачка.

Сам Федір Миколайович не любив говорити про себе та свою діяльність, не любив навіть читати про це, не залишивши біографічних спогадів. Залишився тільки в пам'яті людей, які знали його, та у своїх творах, кра-

Продовження на 11 стор.

щу частину з яких відкрили для себе більшість слухачів березневого вечора у стінах ЛНМА ім. М.В.Лисенка.

Розпочався концерт з відомого романсу «Чого являється мені у сні» на вірш Івана Франка, який є однією з перлин світової інтимної лірики. Цю історію нерозділеного кохання, цей зворушливий монолог, який вражає відображенням душевних мук ліричного героя пристрасно передала Дарія Кліменкова.

Ліричне коло образів і тем продовжили Юліана Ковальська, яка захоплено виконала романс «Ти – серце моє» на слова С.Капутікяна в українському перекладі І.Пучка, Роман Савчур, який натхненно виконав романс «Любви возврата нет» на слова І.Северяніна, піднесено і широко прозвучав романс «Візьміть у мене все» на слова Л.Забашти у виконанні Анастасії Паланської, Христина Заборська глибокоемоційно виконала два романси «Люблю тебе» на

слова Л.Забашти та «Хотіла б я піснею стати» на слова Лесі Українки; у продуманому прочитанні Ростислава Держка ми почули романс «Плавець» на слова А.Міцкевича.

Романс «Уста говорять» на слова Лесі Українки, який прозвучав у виконанні Альони Юзефович, стоїть відокремлено у творчості композитора. Цей твір захопив глибиною і щирістю почуття безмежного суму, висловленого так просто і точно. У романсі немає нічого розрахованого на зовнішній ефект, але якщо вслухатися, стає зрозумілим, наскільки осмислені ходи вокальної партії у кожній строфі, як передають відтінки почуттів найдрібніші деталі супроводу, які майстерно передав Петро Давибіда.

Наступна група романсів на слова М.Лермонтова, та О.Пушкіна («Силуэт», «Солнце», «Прощай», «Цветы последние», «Прощанье»). Характерна інтона-

ція, що нею починається романс «Прощанье», який виконала Ірина Русиняк, стала своєрідним лейтмотивом, наскрізною лінією, що об'єднує ці твори. Можливо тому вони прозвучали настільки органічно сплетеними, ніби на одному подиху, хоча виконувалися різними виконавцями, кожен з яких представив свою інтерпретацію текстів цих знаменитих російських поетів: лірико-психологічні нюанси поетичних рядків вправно і емоційно передали Ярина Мулик, Роман Савчур та Михайло Малафій.

Дійсно достойні фіналу, прекрасного завершення цього вечора стали романс «Руки» на слова Р.Тагора в українському перекладі І.Пучка, найтонші психологічні відтінки тексту якого майстерно передав Дмитро Кальмучин і емоційно піднесений романс «Тебе зову» на слова М.Гоголя в українському перекладі Д.Бобиря, який блискуче виконав Михайло Малафій.

Завдяки продуманій організації концерту і скрупульозній праці викладачів (проф. Логойди М.О. та ст. викл. Ксьондзик О.І.), студенти-виконавці відкрили слухачам багатогранний, ліричний світ вокальних творів Федора Надененка, створивши цього сірого та похмурого березневого вечора справжнє свято музики і піднесений стан душі.

Зворушлива щирість, переконлива інтерпретація, глибоке проникнення у ліричний текст, драматургію поезії, відчуття стильових самобутніх особливостей пісенної лірики Ф.Надененка виконавцями цього концерту були щиро нагороджені оваціями задоволеної чисельної слухачької аудиторії.

Марія ЛИПЕЦЬКА,
кандидат
мистецтвознавства,
доцент кафедри
концертмейстерства

Можливо, пісенно-танцювальна стихія, характерні звороти і мелодичні та ритмічні прийоми, властиві іспанській музиці, душевний світ героїв опери надихнули професора кафедри концертмейстерства Надію Данилівну Бабинець на створення цікавого творчого проекту – відтворення опери «Кармен» у формі концерту, який відбувся 7 березня 2013 у Великому залі нашої академії.

До реалізації проекту були залучені студенти вокального факультету: Чжао Юансі (клас нар. артиста України, доц. Р.Вітошинського), Катерина Дяченко (клас заслуженої артистки України, ст. викл. Н.Романюк) та Сун Яньін (клас заслуженої артистки України проф. А.Дашак), Ярослав Папайло (клас заслуженого діяча мистецтв України, ст. викладача Б.Косопуда), Соломія Дрозд та Наталія Кухар (клас вокального ансамблю заслуженого діяча мистецтв, доц. О.Майчика). Оперне

«О, Кармен»!

Серед шести опер Жоржа Бізе особливе місце належить «Кармен», яка є вершиною французької реалістичної опери. Рідкісна правдивість у передачі складних людських почуттів і взаємостосунків, сила емоційного впливу на слухачів, краса та на диво вражаюча доступність партитури, що відображає і бурхливу радість, і трагізм приреченості, дають можливість віднести оперу до числа унікальних творів всієї світової музичної літератури. Тож не дивно, що багато співаків мріють ввійти у світ образів героїв новели Проспера Меріме, однак дещо змінених та облагороджених у самій опері.

діяство відбувалося під наповнений оркестровими барвами фортепіанний супровід студента класу концертмейстерства професора Н.Д.Бабинець – Ігора Петриці.

На головну роль було запрошено лауреата Міжнародного конкурсу ім. С.Крушельницької співачку Неонілу Козятинську, яка відповідними виразовими

засобами створила колоритний образ головної героїні опери. Цікаво було спостерігати за виконавцем партії Хозе – Чжао Юансі, який намагався створити переконливий образ свого героя, вкладаючи у виконання увесь свій драматичний хист.

Партія Мікаели була розподілена між К.Дяченко та Сун Яньін. У різних дра-

матичних ситуаціях кожна з них – то ніжно, лірично, то схвильовано, – відображала почуття своєї героїні.

Добре справилися зі своїм завданням С.Дрозд (Фраскіта) та Н.Кухар (Мерседес), відтворюючи стан невимушеності та безжурності і контрастуючи з тривожно-похмурою рішучістю Кармен.

Через хворобу Я.Папайла (Ескамільйо) його партію було відтворено у фортепіанному супроводі. Уривки з новели П.Меріме «Кармен» читав студент вокального факультету Микола Тетюк.

Що ж, можна лише привітати автора проекту професора Н.Д.Бабинець та колектив виконавців з реалізацією творчого проекту та побажати нових творчих задумів.

Любомира ПАШУК,
концертмейстер
кафедри
сольного співу

- Синьйоре Баллоні, ми знаємо, що Італію називають оперною країною. Є навіть вислів, що у кожному навіть меншому містечку є свій оперний театр, а кожен італієць може наспівати арію з класичної оперної спадщини.

- Все, що Ви сказали, є істиною! І якщо хочете, я теж можу зараз заспівати яку-небудь свою улюблену арію з опер Россіні, Доніцетті або Пуччіні. А, наприклад, Посол Італії в Україні Фабріціо Романо взагалі є не лише завзятим меломаном, а й дуже глибоким знавцем опери.

- Чим приваблює італійців оперне мистецтво, мода на яке впродовж століть не минає?

- Я вважаю, що опера якнайкраще віддзеркалює психологію італійської душі. Адже вона дозволяє передати найглибший біль і трагедію через спів! Слід також пам'ятати, що історично в Італії цей вид мистецтва, який є синтезом музики, співу, сценічного дійства тощо, став надбанням широких народних мас і зіграв вагомую роль у боротьбі італійського народу за свою національну державу і незалежність. Достатньо хоча б згадати популярний лозунг часів тогочасної визвольної боротьби італійського народу Viva V.E.R.D.I (тобто Viva Vittorio Emanuele Re D'Italia! – «Хай живе Віктор Еммануїл – Король Італії!»).

- Розкажіть, які міста Італії й театри є оперними еталонами?

- Еталоном світового оперного мистецтва залишається, безумовно, міланський театр «Ла Скала». Але в Італії існує багато загально-визнаних провідних осередків оперної музики. Це, наприклад, найдавніший опер-

VIVA V.E.R.D.I
Опера, що виникла на межі XVI – XVII століть, продовжує жити і хвилювати поціновувачів цього виду мистецтва в усьому світі. Про популярність, або ж, зрештою, моду на оперу, театри-еталони та спільні італійсько-українські творчі проекти у розмові з Тетяною Поліщук розповідає директор італійського інституту в Україні синьйор Нікола Франко БАЛЛОНИ.

ний театр світу – «Сан Карло» у Неаполі або ж славнозвісна

у Венеції, Турині, Генуї, Болоньї, Флоренції чи Палермо, а

«Арена ді Верона», що цього року відзначає 100-річний ювілей. Слід окремо відзначити й столичну Римську оперу: нині її основним диригентом є Ріккардро Муті, а підтримує творчі ініціативи визначного маестро сучасності художній керівник театру Алессіо Влад, який, до речі, має українське коріння та якого добре знають українські шанувальники музики. Це – не лише вельми довгий список престижних театрів

й щорічні оперні фестивалі, як ось «Россіні опера Фестиваль» на батьківщині маестро у місті Пезаро або Пуччінівський фестиваль у мальовничому тосканському містечку Торре-дель-Лаго.

- Нині закордонні імпресарію мають свої рейтинги театрів. Серед лідерів – Італія, Німеччина, Австрія, Великобританія, Росія... Як виглядає Україна в цьому списку?

- Я б сказав, дуже непо-

гано. Це, до речі, підтверджують регулярні турне українських оперних театрів на різних континентах, зокрема національної опери в престижних італійських театрах – «Театро Массімо» в Палермо або в театрі Верді у Трієсті. І потенціал у вас справді дуже великий. Я лише зазначу, що в Італії або США зовсім інші театральні системи. У нас немає театрів, які мають у репертуарі протягом одного сезону 25-30 різних оперних вистав. Це просто неможливо у наших умовах!

- На Вашу думку, в якому місті України найбільше люблять оперу?

- О, на це запитання мені дуже важко відповісти. Скрізь, у Донецьку, Львові або Одесі, я зустрічав українців, яким, як і італійцям, дуже подобається краса, і ви дуже добре розрізняєте те, що є насправді прекрасним і вишуканим. У нас були спільні проекти з Львівською, Харківською, Дніпропетровською, Одеською операми. Цього року ми запланували спільний проект із Донецькою оперою. Я лише зазначу, що повсюди в Україні однаково добре сприймають та люблять культуру мого народу, зокрема, італійську оперу. І за це я вам від усього серця вдячний.

**Розмовляла
Тетяна ПОЛІЩУК,
«День»**

Солоспів

Культурно-мистецький часопис кафедри сольного співу Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка

Сайт кафедри - solospiv.com

Засновник часопису – Ігор КУШПЛАЕР

Любов КИЯНОВСЬКА - Головний редактор
Мирослава ЖИШКОВИЧ - Заступник головного редактора
Богдан КОСОПУД - Відповідальний секретар
Наталія ХАРАНДЮК - Літературний редактор
Людмила БОЖКО, Ада КУШПЛАЕР - члени редколегії

Наклад: 250 прим.